A. DEAC, *Internaţionala întîi şi România.* Editura politică, Bucureşti, 1964, 175 p.

Pornind de la unele preocupări mai vechi, Augustin Deac, în lucrarea sa, urmăreşte să redea relaţiile mişcării muncitoreşti şi progresiste din România cu Internaţionala I precum şi influenţa acesteia asupra dezvoltării mişcării democratice din ţara noastră.

Folosind un bogat material documentar, autorul a reuşit să prezinte un capitol important din istoria mişcării muncitoreşti din România.

O atenţie deosebită acordă autorul legăturilor de ordin organizatoric ale mişcării progresiste din ţara noastră cu Internaţionala I şi conducătorii ei precum şi influenţei ideilor revoluţionare ale acesteia. Pe baza cercetărilor mai vechi şi recente, A. Deac prezintă legăturile Secţiei din Timişoara cu Internaţionala I, participarea unor revoluţionari români la luptele de pe baricadele Comunei din Paris.

Din ansamblul faptelor prezentate, autorul trage concluzia că aceste legături au contribuit la clarificarea ideologică în sînul mişcării muncitoreşti şi socialiste din România.

Prin tematica sa cît şi prin datele pe care le aduce — unele din ele inedite — lucrarea lui A. Deac, pe lîngă interesul pe care-l prezintă, constituie şi un bun punct de plecare în cercetările viitoare.

A.F.

986 jours de lutte. La guerre nationale révolutionnaire du peuple espagnol. Préface de Fr. Billoux, Éditions Sociales, Paris, 1962, 232 p.

Partidul Comunist Francez pune la dispoziţia cititorilor o nouă şi interesantă lucrare consacrată luptei poporului spaniol împotriva fascismului şi a războiului în anii 1936—1939.

Tema a mai fost abordată în literatura istorică şi fără îndoială că istoria Spaniei din anii premergători celui de al doilea război mondial va continua să rămînă în centrul preocupărilor istoricilor. Explicaţia acestui fapt nu este greu de găsit dacă avem în vedere faptul că „Spania a fost o mare şcoală a Rezistenţei şi a unităţii antifasciste" (p. 224) şi că lupta împotriva fascismului şi a războiului constituie în prezent un obiectiv de seamă în programul de acţiune al forţelor progresiste din întreaga lume.

Fiind în general cunoscute, lucrarea nu-şi propune să intre în analiza detaliată a tuturor problemelor de ordin economic, social-politic sau militar referitoare la războiul din Spania, ci ea are în vedere doar momentele cele mai caracteristice ale acestuia, care au avut cea mai mare influenţă asupra cursului general al evenimentelor.

Analizei succinte a situaţiei din Spania după revoluţia din 1931 îi urmează înfăţişarea cauzelor triumfului Frontului popular. In continuare sînt analizate atitudinea forţelor reacţionare din Spania faţă de victoria Frontului popular, poziţia P. C. Spaniol înainte de începerea rebeliunii şi după aceea, intervenţia armată făţişă în Spania a Germaniei şi Italiei fasciste, intervenţie protejată de politica de „neintervenţie" a „democraţiilor" occidentale.

Intervenţia puterilor fasciste modifică caracterul războiului din Spania. Nu mai era vorba de o luptă între reacţiune şi democraţia spaniolă, ci de un război naţional-revoluţionar, al cărui scop era „de a asigura independenţa Spaniei şi cuceririle democratice, antifasciste, ale poporului" (p. 59).

O atenţie deosebită este acordată examinării politicii de „neintervenţie" şi a consecinţelor sale, după ce se subliniază faptul că Franco n-ar fi putut cîştiga războiul fără importantul sprijin militar. acordat rebelilor de către fascismul italian şi german.

Bătălia pentru Madrid (iulie 1936 — martie 1937), ca şi alte numeroase lupte de mai tîrziu, oferă posibilitatea de a se evidenţia eroismul în luptă al poporului spaniol, activitatea şi poziţia comuniştilor, care şi-au propus drept ţel „să cîştige războiul, să rezolve problemele revoluţiei democratice şi să întărească unitatea

tuturor forțelor populare" (p. 94) și de a se reliefa, în același timp, solidaritatea internațională de luptă a forțelor democratice de pretutindeni în apărarea cauzei Spaniei republicane.

Ultima parte a lucrării se ocupă de cauzele interne și de factorii externi care au contribuit la înfrîngerea Spaniei republicane, insistîndu-se totodată și asupra concluziilor care trebuie trase din această înfrîngere, concluzii referitoare mai ales la necesitatea stabilirii și menținerii unității în lupta împotriva forțelor imperialiste.

I.S.

Г. С. ФИЛАТОВ, *Италиянские Коммунисты в движении сопротивления.* Изд. „Мысль" Москва, *(Comuniștii italieni în mișcarea de Rezistență)*, 1964, 224 стр.

Din momentul primelor acțiuni întreprinse de „cămășile negre" în 1919, de-a lungul întregii existențe a regimului dictatorial al lui Mussolini, Partidul Comunist Italian n-a încetat nici o clipă lupta împotriva fascismului și a războiului, pentru „apărarea libertății, progresului și demnității umane, adică a intereselor celor mai adînci și mai vitale ale întregii națiuni" (p. 3).

O pagină de glorie în istoria luptei pentru eliberarea națională și socială a înscris poporul italian în vremea celui de al doilea război mondial.

Mișcarea de Rezistență italiană a avut în Partidul Comunist un sprijin de nădejde, un organizator și un conducător de seamă, comuniștii italieni aflîndu-se în permanență în primele rînduri ale luptătorilor antifasciști. Lucrarea istoricului sovietic G. S. Filatov — fără a folosi materiale inedite și fără a ajunge la multe concluzii noi — utilizînd însă întreaga literatură istorică italiană și străină referitoare la Rezistența italiană, își propune tocmai să evidențieze bogata și multilaterala activitae desfășurată de P.C.I. în vremea ultimului război mondial și mai ales după prăbușirea dictaturii lui Mussolini și ocuparea Italiei de către trupele hitleriste în septembrie 1943.

G. S. Filatov se ocupă mai întii de creșterea amploarei luptei poporului italian în legătură cu ascuțirea contradicțiilor interne din Italia și cu situația internațională din timpul războiului. Apoi el precizează că prăbușirea regimului fascist, care a fost pregătită de puternicele acțiuni ale clasei muncitoare italiene din primăvara anului 1943, n-a constituit punctul de plecare al luptei antifasciste în anii războiului, ci o nouă și hotărîtoare etapă în desfășurarea acesteia.

Pentru a reliefa rolul jucat de comuniști în Rezistență, autorul trece în revistă toate acțiunile întreprinse de P.C.I. în legătură cu cele mai diverse sarcini care se impuneau a fi rezolvate pentru succesul deplin al luptei național-eliberatoare. Inițiativa P.C.I. pentru crearea forțelor armate ale Rezistenței, rolul jucat de comuniști în comitetele de eliberare națională ca și în elaborarea programului național și social al Rezistenței, activitatea depusă de aceștia pentru unirea sub steagul Rezistenței a unor forțe sociale cît mai largi și, în primul rînd, a partidelor antifasciste, și pentru transformarea acțiunilor patriotice de luptă locale sau regionale într-o mișcare generală populară cu caracter național, — toate aceste preocupări ale P.C.I. alcătuiesc cîteva din problemele principale care se bucură în lucrare de o atenție corespunzătaore importanței lor.

În lucrare sînt tratate, de asemenea, lupta P.C.I. împotriva politicii „atantismului", inițiativele comuniștilor pentru crearea unui guvern al partidelor antifasciste, meritele ce și-au cîștigat patrioții comuniști în acțiunea de întărire a rîndurilor mișcării de Rezistență, rolul hotărîtor pe care ei l-au jucat în pregătirea și desfășurarea victorioasă a răscoalei din aprilie 1945 ca și politica comandamentului anglo-american față de Rezistența italiană.

Oprindu-se asupra istoriografiei Rezistenței italiene, G. S. Filatov evidențiază, pe de o parte, succesele înregistrate de istoriografia marxistă prin abordarea științi-